

Hallituksen esitys Eduskunnalle kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan ulkomaisiin virkamiehiin kohdistuvan lahjonnan torjuntaa koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä laiksi rikoslain 16 luvun 13 ja 20 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta hyväksyisi Pariisissa 17 päivänä joulukuuta 1997 tehdyn OECD:n yleissopimuksen kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan ulkomaisiin virkamiehiin kohdistuvan lahjonnan torjunnasta sekä sopimuksen voimaan saattamisesta johtuvat muutokset rikoslakiin.

Yleissopimus velvoittaa sopimuspuolet säätämään rangaistavaksi ulkomaiseen virkamieheen kohdistuvan, kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan lahjonnan. Ulkomaisella virkamiehellä tarkoitetaan vieraan valtion lainsäädännölliseen, hallinnolliseen tai oikeudelliseen virkaan nimitettyä tai valittua henkilöä samoin kuin muuta vieraan valtion puolesta julkista tehtävää hoitavaa. Myös julkisen kansainvälisen järjestön toimihenkilöt kuuluvat ulkomaisen virkamiehen käsitteen piiriin.

Yleissopimus sisältää lisäksi määräyksiä lahjonnasta säädettävistä seuraamuksista, oikeushenkilöiden vastuusta, rikosoikeuden soveltamisalasta sekä sopimuspuolten välisestä yhteistyöstä. Yleissopimus velvoittaa sopimuspuolet huolehtimaan siitä, että rahanpesua koskevat säännökset soveltuvat myös lahjontarikoksiin ja että lahjontaan liittyvät kirjanpitorikokset säädetään rangaistaviksi.

Suomi on allekirjoittanut yleissopimuksen alkuperäisenä sopimuspuolena. Yleissopimus tulee kansainvälisesti voimaan kuudentenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, kun hyväksymis- tai ratifioimiskirjansa on tallettanut viisi sellaista valtiota, joiden yhteenlaskettu vienti edustaa vähintään 60 prosenttia OECD:n kymmenen suurimman vientimaan yhteenlasketusta viennistä. Ellei sopimus ole tämän määräyksen nojalla tullut voimaan vuoden 1998 loppuun mennessä, tulee sopimus voimaan sopimuksen tuolloin ratifioineiden valtioiden osalta sikäli kuin ne sitä haluavat. Suomen on tarkoitus saattaa yleissopimus valtionsisäisesti voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Esitykseen sisältyy yleissopimuksen rikoslakiin edellyttämää muutosta koskeva lakiehdotus. Rikoslain säännökseen, jossa säädetään lahjuksen antamisesta, ehdotetaan lisättäväksi ulkomainen virkamies niiden henkilöiden joukkoon, joiden lahjonta on rangaistavaa, ja lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jossa ulkomainen virkamies määritellään yleissopimuksen määritelmää vastaavalla tavalla. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin yleissopimus tulee valtionsisäisesti voimaan.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila ja ehdotetut muutokset	3
3. Yleissopimuksen tavoitteet ja keskeinen sisältö	3
4. Esityksen vaikutukset	4
5. Asian valmistelu	4
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	5
1. Yleissopimus	5
2. Lakiehdotuksen perustelut	9
3. Voimaantulo	10
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	10
LAKIEHDOTUS	12
LIITTEET	13
Rinnakkaistekstit	13
Sopimusteksti	14

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

OECD:n neuvosto hyväksyi 23.5.1997 kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan lahjonnan torjumista koskevan suosituksen ja suositukseen liittyvät niin sanotut yhteiset periaatteet. Suosituksen mukaan OECD:n jäsenvaltioiden tulisi muun muassa kriminalisoida ulkomaiseen virkamieheen kohdistuva lahjonta ja saattaa tätä tarkoittavat ehdotukset lainmuutoksiksi lakia säättävien elintensä käsiteltäviksi 1.4.1998 mennessä siten, että muutokset tulisivat voimaan vuoden 1998 loppuun mennessä. Neuvosto päätti myös aloittaa yhteisten periaatteiden pohjalta pikaiset sopimusneuvottelut ulkomaiseen virkamieheen kohdistuvan lahjonnan torjumista koskevasta yleissopimuksesta, jonka olisi oltava valmis allekirjoitettavaksi vuoden 1997 loppuun mennessä tarkoituksin, että se tulisi voimaan vuotta myöhemmin.

Neuvottelut aloitettiin heinäkuussa 1997 OECD:ssä pysyväisluonteisena toimivassa kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvaa lahjontaa käsittelevässä työryhmässä (Working Group on Bribery in International Business Transactions), joka sai sopimustekstin valmiiksi marraskuussa 1997. Neuvotteluissa olivat edustettuina kaikki OECD:n jäsenvaltiot sekä näiden lisäksi Argentiina, Brasilia, Bulgaria, Chile ja Slovakian tasavalta. Tarkkailijoina olivat mukana Maailmanpankki, Kansainvälinen valuuttarahasto ja Euroopan komissio. Yleissopimus, joka on avoin myös muille tahoille kuin OECD:n jäsenvaltioille, allekirjoitettiin Pariisissa 17.12.1997. Yleissopimuksen allekirjoittivat tuolloin Saksa, Argentiina, Itävalta, Belgia, Brasilia, Bulgaria, Kanada, Chile, Korean tasavalta, Tanska, Espanja, Yhdysvallat, Suomi, Ranska, Kreikka, Unkari, Irlanti, Islanti, Italia, Japani, Luxemburg, Meksiko, Norja, Uusi-Seelanti, Alankomaat, Puola, Portugali, Yhdistynyt kuningaskunta, Slovakian tasavalta, Ruotsi, Sveitsi, Tshekin tasavalta ja Turkki.

2. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Ulkomaisen virkamiehen lahjonnan rangaistavuus on hyvin poikkeuksellista niin Suomen kuin muidenkin valtioiden lainsäädännön mukaan, joten tässä suhteessa yleissopimus merkitsee huomattavaa periaatteellista muutosta. Rikoslain (39/1889) viran-

omaisia vastaan tehtyjä rikoksia koskeva 16 luku uudistettiin 24 päivänä heinäkuuta 1998 annetulla lailla (563/1998). Luvun 13 §:n mukaan rangaistavaa on lahjuksen antaminen virkamiehelle, julkisyhteisön työntekijälle tai sotilaille taikka Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevalle. Luvun 20 §:ssä määritellään Euroopan yhteisöjen palveluksessa oleva, joka joissakin tapauksissa saattaa olla myös yleissopimuksessa tarkoitettu ulkomainen virkamies. Lähtökohtaisesti ulkomaiseen virkamieheen kohdistuva lahjonta ei kuitenkaan ole Suomen voimassaolevan lain mukaan rangaistavaa.

Yleissopimuksessa tarkoitettua ulkomaiseen virkamieheen kohdistuvan lahjonnan säätäminen rangaistavaksi edellyttää Suomen lainsäädännön muuttamista. Lainsäädäntömuutokset ehdotetaan tehtäväksi rikoslain 16 lukuun. Luvun 13 pykälään, jossa säädetään lahjuksen antamisesta, esitetään lisättäväksi ulkomainen virkamies niiden henkilöiden joukkoon, joiden lahjonta on rangaistavaa. Tällöin pykälän soveltamisala laajenisi kattamaan yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitetut henkilöt. Luvun 20 pykälään puolestaan esitetään lisättäväksi toinen momentti, joka sisältäisi ulkomaisen virkamiehen määritelmän.

3. Yleissopimuksen tavoitteet ja keskeinen sisältö

Yleissopimuksen tavoitteena on yhdenmukaistamalla eri valtioiden lainsäädäntöä vähentää kansainvälisissä liikesuhteissa, muun muassa kaupan ja investointien yhteydessä laajalti esiintyvää viranomaisiin ja virkamiehiin kohdistuvaa lahjontaa.

Sopimuspuolet sitoutuvat kriminalisoimaan sellaisen kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan oikeudettoman edun tarjoamisen, lupaamisen tai antamisen ulkomaiselle virkamiehelle, jonka tarkoituksena on, että tämä virkatoimissaan menettelisi vastoin virkavelvollisuuksiaan. Ulkomaisella virkamiehellä tarkoitetaan vieraan valtion lainsäädännölliseen, hallinnolliseen tai oikeudelliseen virkaan nimitettyä tai valittua samoin kuin muuta vieraan valtion puolesta julkista tehtävää hoitavaa. Myös julkisen kansainvälisen järjestön toimihenkilöt kuuluvat käsitteen piiriin.

Sopimuspuolet sitoutuvat myös omia oi-

keudellisia periaatteitaan noudattaen ulottamaan oikeushenkilöiden vastuun ulkomaisen virkamiehen lahjontaan. Ellei sopimuspuolen lainsäädäntö tunne oikeushenkilöiden rikosoikeudellista vastuuta, sitoutuu sopimuspuoli rikosoikeudellisten seuraamusten asemesta varmistamaan muiden kuin rikosoikeudellisten seuraamusten sovellettavuuden.

Lahjonnasta tuomittavien rangaistusten edellytetään olevan tehokkaita ja verrattavissa niihin seuraamuksiin, joita sovelletaan kotimaisen virkamiehen lahjontaan. Rangaistusten on oltava riittäviä mahdollistamaan tehokas keskinäinen oikeusapu ja rikoksenteijän luovuttaminen.

Jokaisen sopimuspuolen tulee varmistaa, että sen lainkäyttövalta ulottuu niihin tekoihin, jotka on tehty kokonaan tai osaksi sen alueella. Niiden sopimuspuolten, jotka voivat asettaa kansalaisensa syytteeseen ulkomailla tehdyistä rikoksista, on huolehdittava siitä, että tämä on mahdollista myös silloin, kun kysymyksessä on ulkomaisen virkamiehen lahjonta.

Ulkomaiseen virkamieheen kohdistuvan lahjontarikoksen esitutkinta ja syytteeseenpano tapahtuu kunkin sopimuspuolen omien säännösten ja periaatteiden mukaisesti. Esitutkinnan ja syytteeseenpanon on oltava riippumattomia eivätkä niihin saa vaikuttaa kansalliset taloudelliset intressit, mahdolliset vaikutukset toisen valtion kanssa vallitseviin suhteisiin taikka kysymyksessä olevien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden henkilöllisyys. Rikoksen syyteoikeuden vanhentumisaikojen on oltava riittävän pitkiä esitutkinnan ja syytteeseenpanon suorittamiseksi.

Sopimus sisältää määräyksiä myös kahdesta niin sanotusta liitännäisrikoksesta. Silloin, kun sopimuspuoli on tehnyt kotimaisen virkamiehen lahjonnan *rahanpesun* esirikokseksi, on sen meneteltävä samoin myös ulkomaisen virkamiehen lahjonnan suhteen. Lisäksi sopimuspuolten on huolehdittava ulkomaisen virkamiehen lahjontaan liittyvien *kirjanpitorikosten* riittävästä kriminalisoimisesta.

Sopimuksessa on määräyksiä myös keskinäisestä oikeusavusta ja rikoksenteijän luovuttamisesta. Näitä tarkoituksia varten sopimuspuolten on nimettävä vastuuviranomainen tai -viranomaisia huolehtimaan tiedonkulusta sopimuspuolten välillä.

Sopimuksen soveltamisen seurannasta huolehtivana elimenä toimii OECD:n edellä

mainittu kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvaa lahjontaa käsittelevä työryhmä tai sen mahdollinen seuraajaelin.

Sopimukseen voivat liittyä paitsi OECD:n jäsenvaltiot myös muut sellaiset tahot, jotka ovat jäseninä edellä mainitussa työryhmässä tai sen seuraajaelimessä. Sopimus tulee voimaan kuudentenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, kun OECD:n kymmenestä suurimmasta vientimaasta sellaiset viisi valtiota, joiden yhteenlaskettu vienti edustaa vähintään 60 prosenttia kymmenen suurimman vientimaan yhteenlasketusta viennistä, on tallettanut hyväksymis- tai ratifioimiskirjansa. Ellei sopimus ole tämän määräyksen nojalla tullut voimaan 31.12.1998 mennessä, tulee sopimus voimaan tuolloin sopimuksen ratifioineiden tahojen osalta sikäli kuin ne sitä haluavat.

Yleissopimuksesta käytyjen sopimusneuvottelujen yhteydessä hyväksyttiin 21.11.1997 yleissopimuksen tekstiä selittävä kommentaari (Commentaries on the Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions; OECD:n asiakirja DAF/FE/IME/BR(97)17/FINAL).

4. Esityksen vaikutukset

Esitys laajentaa rangaistavan menettelyn alaa. Koska lahjontarikollisuus on Suomessa ollut hyvin vähäistä, ei esitys aiheuta merkittävää työmäärän lisäystä esitutkinta- ja syyttäväviranomaisille eikä tuomioistuimille. Esityksellä ei ole organisatorisia eikä taloudellisia vaikutuksia.

5. Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu oikeusministeriössä ja ulkoasiainministeriössä virkatyönä. Esityksestä on pyydetty lausunnot kauppa- ja teollisuusministeriöltä, valtionvarainministeriöltä sekä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitolta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Yleissopimus

Yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolet sitoutuvat kriminalisoimaan sellaisen tahallisen oikeudetoman rahallisen tai muun edun tarjoamisen, lupaamisen tai antamisen joko suoraan tai välikäsen kautta ulkomaiselle virkamiehelle itselleen tai kolmannelle osapuolelle, jonka tarkoituksena on saada virkamies toimimaan tai pidättymään toimimasta virassaan niin, että lahjuksen tarjoaja saavuttaisi tai säilyttäisi kansainvälisiin liikesuhteisiin liittyviä sopimattomia etuuksia. Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolet sitoutuvat kriminalisoimaan myös erilaiset rikoskumppanuuden muodot kuitenkin niin, että lahjonnan yritys ja salahanke lahjonnan tekemiseksi tulee kriminalisoida siinä laajuudessa kuin sopimuspuolen lainsäädännössä on tehty kotimaisen virkamiehen lahjonnan osalta. Kappaleissa 1 ja 2 kuvattuja menettelyjä kutsutaan 3 kappaleen mukaan "ulkomaisen virkamiehen lahjonnaksi".

Artiklan 4 kappaleen kohdan a määritelmän mukaan "ulkomaisella virkamiehellä" tarkoitetaan ensinnäkin henkilöä, joka on nimitetty tai valittu vieraan valtion lainsäädännölliseen, hallinnolliseen tai oikeudelliseen virkaan. Käsite kattaa siis paitsi valtionhallinnossa ja tuomioistuinlaitoksessa palvelevat myös vieraan valtion kansanedustuslaitoksen jäsenet. Lisäksi ulkomaisella virkamiehellä tarkoitetaan muita vieraan valtion puolesta julkista tehtävää suorittavia henkilöitä, joihin kuuluvat muun muassa julkisten yritysten toimihenkilöt. Myös julkisten kansainvälisten järjestöjen toimihenkilöt ovat yleissopimuksessa tarkoitettuja ulkomaisia virkamiehiä. Kohdan b mukaan "vieraalla valtiolla" tarkoitetaan kaikkia hallinnon tasoja ja haaroja kansallisesta paikallisiin. Kohdan c mukaan 1 kappaleessa käytetty sanonta "toimia tai pidättyä toimimasta virassa" tarkoittaa kaikkea virkamiehen aseman käyttämistä, tapahtukoonpa se sitten hänen toimivaltansa rajoissa tai rajat ylittäen.

Rikoslain 16 luvun 13 §:ssä säädetään lahjuksen antamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan rangaistaan sitä, joka virkamiehelle, julkisyhteisön työntekijälle tai sotilaalle taikka Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevalle lupaa, tarjoaa tai antaa tämän toimin-

nasta palvelussuhteessa asianomaiselle itselleen tai toiselle tarkoitettun lahjan tai muun edun, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan mainitun henkilön toimintaan palvelussuhteessa. Pykälän 2 momentin mukaan lahjuksen antamisesta tuomitaan myös se, joka virkamiehen tai muun 1 momentissa tarkoitettun henkilön toiminnasta palvelussuhteessa lupaa, tarjoaa tai antaa sanotussa momentissa tarkoitettun lahjan tai edun toiselle.

Rikoslain 16 luvun 13 §:n 1 momentissa mainitut tekotavat eli lupaaminen, tarjoaminen ja antaminen ovat samat kuin yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleessa. Myös rikoslain säännöksessä mainittu lahja tai muu etu vastaa asiallisesti täysin yleissopimuksessa tarkoitettua oikeudetonta rahallista tai muuta etua. Rikoslaisissa mainittu teon tarkoitus eli pyrkimys vaikuttaa lahjottavan toimintaan palvelussuhteessa yleensä on kattavampi kuin yleissopimuksen 1 artiklassa mainittu tarkoitus, joka rajoittuu virkamieheen vaikuttamiseen pyrkimyksenä tavoitella kansainvälisiin liikesuhteisiin liittyviä etuuksia. Rikoslaisissa käytetty sanamuoto "toiminta palvelussuhteessa" kattaa yleissopimuksen yksilöidymmän sanonnan "toimia tai pidättäytyä toimimasta virassa". Näiltä osin siis rikoslain 16 luvun 13 § 1 momentti vastaa hyvin yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleta. Pykälän 2 momentti puolestaan sisältää vastaavan säännöksen kuin 1 artiklan 1 kappale, joka edellyttää kriminalisoitavaksi myös lahjuksen tarjoamisen kolmannelle osapuolelle.

Sen sijaan rikoslaisissa mainittu lahjonnan kohteena kysymykseen tulevien henkilöiden piiri poikkeaa yleissopimuksen 1 artiklan 4 kappaleen kohdan a määritelmästä. Rikoslaisissa tarkoitettun lahjuksen antamisen kohteina voivat olla rikoslain 2 luvun 12 §:n 1 momentissa määritelty virkamiehet, 2 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettut julkisyhteisön työntekijät ja 45 luvun 1 §:ssä tarkoitettut sotilaat samoin kuin Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevat, joita koskeva määritelmä on rikoslain 16 luvun 20 §:ssä. Näistä ainoastaan viimeksi mainitut voivat joissakin tapauksissa olla yleissopimuksessa tarkoitettuja ulkomaisia virkamiehiä. Tämän vuoksi rikoslain 16 luvun 13 §:ää on muutettava niin, että se kattaa siinä nykyään mainittujen henkilöiden lisäksi ulkomaiset

virkamiehet, joita koskeva yleissopimuksen 1 artiklan 4 kappaleen kohtaa a vastaava määritelmä on lisättävä rikoslain 16 luvun 20 §:ään.

Yleissopimuksen 1 artiklan 2 kappaleessa mainitut rikoskumppanuuden muodot on kriminalisoitu rikoslain 5 luvussa, jonka 1 §:ssä säädetään tekijäkumppanuudesta, 2 §:ssä yllytyksestä ja 3 §:ssä avunannosta. Lahjuksen antamisen yritystä ei Suomessa ole kriminalisoitu, sillä jo lahjuksen lupaa-minen ja tarjoaminen ovat rangaistavia täytettynä tekona. Salahanketta lahjonnan tekemiseksi ei Suomessa myöskään ole kriminalisoitu. Koska yleissopimuksessa on yrityksen ja salahankkeen kohdalla omaksuttu rinnastusperiaate, ei tarvetta lainmuutoksiin näiltä osin ole.

Yleissopimuksen 2 artiklan mukaan sopimuspuolten tulee omien oikeudellisten periaatteidensa mukaisesti ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin saattaakseen oikeushenkilöt vastuuseen ulkomaiseen virkamieheen kohdistuvasta lahjonnasta.

Rikoslain 16 luvun 18 §:n mukaan lahjuksen antamiseen ja törkeään lahjuksen antamiseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään, joten artikla ei anna aihetta lainmuutoksiin.

Yleissopimuksen 3 artiklan 1 kappaleen mukaan ulkomaisen virkamiehen lahjonnasta on säädettävä tehokkaat, tekoon oikeassa suhteessa olevat ja riittävät rangaistukset. Rangaistusten on oltava verrattavissa kotimaisen virkamiehen lahjonnasta säädettyihin rangaistuksiin ja luonnollisten henkilöiden kohdalla on voitava soveltaa myös sellaisia vapausrangaistuksia, jotka mahdollistavat tehokkaan keskinäisen oikeusavun ja rikoksentekijän luovuttamisen.

Ellei sopimuspuolen oikeudellinen järjestelmä tunne oikeushenkilön rangaistusvastuuta, on artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolen varmistettava, että oikeushenkilöihin voidaan soveltaa tehokkaita, tekoon oikeassa suhteessa olevia ja riittäviä muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia.

Artiklan 3 kappale velvoittaa sopimuspuolet huolehtimaan siitä, että lahjus ja lahjonnalla saavutettu hyöty voidaan takavarikoida ja konfiskoida tai että käytettävissä on vaikutuksiltaan vastaavia rahallisia seuraamuksia.

Artiklan 4 kappaleen mukaan sopimuspuolen tulee harkita siviilioikeudellisten tai hallinnollisten lisäseuraamusten määräämistä

henkilöille, jotka ovat syyllistyneet ulkomaisen virkamiehen lahjontaan.

Rikoslain 16 luvun 13 §:n mukaan lahjuksen antamisesta voidaan tuomita sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Törkeästä lahjuksen antamisesta seuraamuksena on rikoslain 16 luvun 14 §:n mukaan vankeutta neljästä kuukaudesta neljään vuoteen. Ehdotettu muutos rikoslain 16 lukuun merkitsisi sitä, että lahjuksen antamisesta ulkomaiselle virkamiehelle tuomittaisiin sama rangaistus kuin lahjuksen antamisesta kotimaiselle virkamiehelle. Rangaistusasteikot ovat yleissopimuksen 3 artiklan 1 kappaleen vaatimusten mukaisia. Koska myös menettämisseuraamuksia koskevat määräykset rikoslain 2 luvun 16 §:ssä vastaavat yleissopimuksen 3 artiklan 3 kappaleen määräyksiä, ei 3 artikla edellytä suoria muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

Yleissopimuksen 4 artiklan 1 kappale edellyttää, että sopimuspuolet ryhtyvät tarpeellisiin toimenpiteisiin ulottaakseen lainkäyttövaltansa sellaiseen ulkomaisen virkamiehen lahjontaan, joka on tehty kokonaan tai osaksi niiden alueella. Toisen kappaleen mukaan sellaisen sopimuspuolen, jonka lainkäyttövalta ulottuu sen kansalaisten ulkomailla tekemiin rikoksiin, tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta sen lainkäyttövalta saojen periaatteiden mukaan kattaisi myös ulkomaisen virkamiehen lahjonnan.

Jos useamman sopimuspuolen lainkäyttövalta ulottuu epäiltyyn rikokseen, on sopimuspuolten, jonkin niistä sitä pyydettyä, artiklan 3 kappaleen mukaan neuvoteltava keskenään tarkoituksenmukaisimman menettelyn määrittämiseksi. Artiklan 4 kappale velvoittaa sopimuspuolen tutkimaan, ovatko sen lainkäyttövaltaa koskevat säännökset riittävän tehokkaat ulkomaiseen virkamieheen kohdistuvan lahjonnan torjumiseksi, ja ellei näin ole, ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin.

Rikoslain 1 luvun 1 §:n mukaan Suomessa tehtyyn rikokseen sovelletaan Suomen lakia. Luvun 10 §:n 1 momentin mukaan rikos katsotaan tehdyksi sekä siellä, missä rikollinen teko suoritettiin, että siellä, missä rikoksen tunnusmerkistön mukainen seuraus ilmeni. Näin ollen sellaiseen lahjontarikokseen, jonka tekotoimi on kokonaan tai vain osaksiin tehty Suomen alueella, sovelletaan Suomen lakia.

Suomen lakia sovelletaan rikoslain 1 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan myös Suomen

kansalaisen Suomen ulkopuolella tekemään rikokseen. Tällöin kuitenkin edellytyksenä on 11 §:n mukaan se, että teko on rangaistava myös tekopaikan lain mukaan. Tämä kaksoisrangaistavuuden vaatimus ei kuitenkaan ole ristiriidassa yleissopimuksen 4 artiklan 2 kappaleen kanssa, sillä kansalaisuusperiaatetta on yleissopimuksen 4 artiklan 2 kappaleen mukaan sovellettava sopimuksessa tarkoitettuihin rikoksiin samojen periaatteiden mukaan kuin muihinkin rikoksiin. Yleissopimuksen 4 artiklan määräykset ovat sopusoinnussa Suomen lainsäädännön kanssa.

Ulkomaiseen virkamieheen kohdistuneen lahjontarikoksen esitutkinta ja syytteenpano tapahtuu yleissopimuksen 5 artiklan mukaan kunkin sopimuspuolen soveltamien säännösten ja periaatteiden mukaisesti. Esitutkintaan ja syytteenpanoon eivät saa vaikuttaa kansalliset taloudelliset edut, toimenpiteiden mahdollinen vaikutus asianomaisen sopimuspuolen ja toisen valtion välillä vallitseviin suhteisiin tai kyseessä olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön henkilöllisyys. Artiklalla ei ole vaikutuksia Suomen lainsäädäntöön.

Yleissopimuksen 6 artikla edellyttää, että ulkomaisen virkamiehen lahjontarikoksen vanhentumisaikojen on oltava riittävän pitkiä esitutkinnan ja syytteenpanon suorittamiseksi.

Rikoslain 8 luvun 1 §:n mukaan syyteoikeus lahjuksen antamisesta vanhene viidessä vuodessa ja törkeästä lahjuksen antamisesta kymmenessä vuodessa. Vanhentumisaajat ovat pituudeltaan yleissopimuksen 6 artiklassa edellytetyt mukaisia.

Lahjontarikollisuuteen liittyen saattaa esiintyä hyvin monentyyppistä muutakin rikollisuutta. Yleissopimukseen on erikseen otettu määräykset kahdesta tällaisesta liitännäisrikostyyppistä, nimittäin rahanpesusta (7 artikla) ja kirjanpitorikoksesta (8 artikla).

Sellaisen sopimuspuolen, jonka lainsäädännön mukaan kotimaisen virkamiehen lahjonta on rahanpesun esirikos, on yleissopimuksen 7 artiklan mukaan huolehdittava siitä, että myös ulkomaisen virkamiehen lahjonta samoilla ehdoilla tulee kysymykseen tällaisena rikoksena siitä riippumatta, missä rikos on tehty.

Rikoslain 32 luvun kätkemisrikosta koskevan 1 §:n 2 momentissa on säännös niin sanotusta rahanpesusta. Säännöksessä ei erikseen luetella sellaisia esirikoksia, joilla saatu omaisuus voisi tulla kysymykseen rahan-

pesun kohteena, vaan siinä puhutaan yleisesti rikoksella hankitusta omaisuudesta. Näin ollen yleissopimuksen 7 artiklalla ei ole vaikutuksia Suomen lainsäädäntöön.

Yleissopimuksen 8 artikla velvoittaa sopimuspuolet kieltämään eräitä sellaisia kirjanpitoon liittyviä menettelyjä, jotka tehdään tarkoituksena lahjoa ulkomainen virkamies tai peittää sellainen lahjonta. Tällaisia kiellettäviä menettelyjä ovat muun muassa kirjanpidon ulkopuolisten tilien luominen, kirjanpidon ulkopuolisten tai riittämättömästi tunnistettavien liiketapahtumien tekeminen, olemattomien kulujen ja virheellisten velkojen kirjaaminen sekä väärien asiakirjojen käyttäminen. Jokaisen sopimuspuolen tulee määrätä tällaisista teoista tehokkaat, tekoon oikeassa suhteessa olevat ja riittävät siviilioikeudelliset, hallinnolliset tai rikosoikeudelliset seuraamukset.

Rikoslain 30 luvun 9 §:ssä säädetään kirjanpitorikoksesta. Säännöksessä kuvatut tekoavat eli liiketapahtumien kirjaamisen tai tilinpäätöksen laatimisen laiminlyöminen kokonaan tai osaksi, väärien tai harhaanjohtavien tietojen merkitseminen kirjanpitoon tai kirjanpitoaineiston hävittäminen, kätkeminen tai vahingoittaminen kattavat yleissopimuksen 8 artiklassa kuvatut menettelyt, joten tältä osin ei lainmuutoksiin ole tarvetta.

Yleissopimuksen 9 artiklan 1 kappale sisältää yleisluonteisen määräyksen sopimuspuolen velvollisuudesta lainsäädäntönsä ja voimassaolevien sopimusten mukaisesti antaa mahdollisimman tehokasta oikeusapua toiselle sopimuspuolelle yleissopimuksessa tarkoitettujen rikosten esitutkinnassa ja oikeudenkäyntimenettelyssä samoin kuin oikeushenkilöihin kohdistuvissa muissa kuin rikosoikeudellisissa toimenpiteissä. Kappale velvoittaa sopimuspuolen myös huolehtimaan tietojen antamisesta ja tiedottamisesta.

Silloin, kun sopimuspuoli asettaa kaksoisrangaistavuuden oikeusavun antamisen edellytykseksi, katsotaan 2 kappaleen mukaan kaksoisrangaistavuuden olevan olemassa, kun oikeusapupyynnössä tarkoitettu teko kuuluu yleissopimuksen soveltamisalaan. Kolmannen kappaleen mukaan sopimuspuoli ei saa kieltäytyä yleissopimuksessa tarkoitettua oikeusavun antamisesta rikosasioissa vetoamalla pankkisalaisuuteen.

Suomessa säännökset oikeusavusta rikosasioissa sisältyvät lakiin kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa (4/1994). Laki

velvoittaa Suomen viranomaiset antamaan laajamittaista rikosasian käsittelyyn liittyvää oikeusapua vieraan valtion pyynnöstä. Laki mahdollistaa muun ohella syytetoimiin ryhtymiseen ja todisteiden hankkimiseen liittyvän oikeusavun. Yleissopimuksen 9 artiklan määräykset eivät ole ristiriidassa Suomen oikeusapulainsäädännön kanssa.

Pankkiseläisyydestä säädetään luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) 94 §:ssä. Pykälän 2 momentin mukaan luottolaitoksella ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla omistusyhteisöllä, rahoituslaitoksella ja palveluyrityksellä on velvollisuus antaa 1 momentin mukaan salassa pidettäviä tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi. Tällaisia salassa pidettäviä tietoja ovat henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevat seikat samoin kuin liike- tai ammattiseläisyydet. Pankkiseläisyys ei Suomessa muodosta estettä yleissopimuksessa tarkoitetun oikeusavun antamiselle.

Ulkomaisen virkamiehen lahjonta on 10 artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolten lainsäädännössä ja niiden välisissä luovutus-sopimuksissa katsottava sellaiseksi rikokseksi, jonka johdosta rikoksenteikijä voidaan luovuttaa. Jos sopimuspuoli, joka on asettanut luovutusopimuksen olemassaolon luovuttamisen edellytykseksi, ottaa vastaan luovutuspyynnön sopimuspuolelta, jonka kanssa sillä ei ole luovutusopimusta, se voi 2 kappaleen mukaan pitää tätä yleissopimusta luovuttamisen oikeudellisenä perusteena, kun kysymyksessä on ulkomaiseen virkamieheen kohdistuva lahjontarikos.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimuspuolen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin varmistukseksi joko sen, että se voi luovuttaa omia kansalaisiaan, tai sen, että se voi asettaa kansalaisiaan syytteeseen ulkomaisen virkamiehen lahjonnasta. Sopimuspuolen, joka torjuu luovutuspyynnön yksinomaan sillä perusteella, että luovutettavaksi pyydetty on sen kansalainen, on saatettava ulkomaisen virkamiehen lahjontaa koskeva asia toimivaltaisten viranomaistensa käsiteltäväksi syytetoimiin ryhtymistä varten.

Rikoksenteikijän luovuttamiseen ulkomaisen virkamiehen lahjonnasta sovelletaan 4 kappaleen mukaan sopimuspuolen lainsäädäntöä ja voimassaolevia sopimuksia. Jos sopimuspuoli asettaa luovuttamisen edellytykseksi kaksoisrangaistavuuden olemassa-

olon, on tämän edellytyksen katsottava täyttyneen, kun luovutuspyynnön perusteena oleva teko on sellainen, jota tarkoitetaan yleissopimuksen 1 artiklassa.

Säännökset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta sisältyvät lakiin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta (456/1970) sekä lakiin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä (270/1960). Suomen kansalaista ei saa luovuttaa muutoin kuin eräissä tapauksissa toiseen Pohjoismaahan. Koska rikoslain 1 luvun säännöksistä seuraa, että Suomen kansalaisen ulkomailla tekemästä ulkomaisen virkamiehen lahjonnasta voidaan kaksoisrangaistavuuden edellytyksen täytyessä nostaa syyte Suomessa, eivät sopimusmääräykset ole ristiriidassa kansallisen lainsäädäntöemme kanssa.

Yleissopimuksen 11 artikla edellyttää, että jokainen sopimuspuoli nimeää vastuuviranomaisen tai -viranomaisia sopimuksen 4 artiklan 3 kappaleessa tarkoitettuja neuvotte-luja, 9 artiklassa tarkoitettua keskinäistä oikeusapua ja 10 artiklassa tarkoitettua rikoksenteikijän luovuttamista koskevia pyyntöjä varten. Vastuuviranomaisen tai -viranomaisen tehtävänä on huolehtia näissä asioissa tapahtuvasta yhteydenpidosta toisten sopimuspuolten kanssa. Sopimuspuolet voivat kuitenkin keskenään sopia muunkinlaisista järjestelyistä. Vastuuviranomaisesta tai -viranomaisista voidaan määrätä yleissopimuksen voimaansaattamisasetuksella.

Yleissopimuksen 12 artikla sisältää määräykset sopimuksen soveltamisen valvonnasta ja edistämisestä. Yhteistyö yleissopimuksen soveltamisen valvomiseksi ja edistämiseksi tapahtuu OECD:n kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvaa lahjontaa käsittelevän työryhmän tai sen mahdollisen seuraajaelimen puitteissa.

Artikloissa 13 ja 14 on tavanomaiset määräykset allekirjoittamisesta, liittymisestä, ratifiointista ja tallettamisesta.

Artiklassa 15 on yleissopimuksen voimaantuloa koskeva määräys. Artiklan 1 kappaleen mukaan yleissopimus tulee voimaan kuudentenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, kun OECD:n kymmenestä suurimmasta vientimaasta sellaiset viisi valtiota, joiden yhteenlaskettu kokonaisvienti edustaa vähintään 60 prosenttia kymmenen suurimman vientimaan eli Yhdysvaltain, Saksan, Japanin, Ranskan, Yhdistyneen kuningaskunnan, Italian, Kanadan, Korean tasa-

vallan, Alankomaiden sekä Belgian ja Luxemburgin (joita kahta viimeksimainittua valtiota OECD:n tilastoinnissa käsitellään yhtenä kokonaisuutena) yhteenlasketusta kokonaisviennistä, on tallettanut hyväksymis- tai ratifioimiskirjansa. Viennin määrää laskettaessa käytetään yleissopimuksen liitteenä olevaan OECD:n asiakirjaan DAF-FE/IME/BR(97)18/FINAL sisältyvää tilastoa. Ellei yleissopimus tämän määräyksen nojalla ole tullut voimaan 31 päivään joulukuuta 1998 mennessä, sopimuksen allekirjoittaja, joka on tallettanut hyväksymis- tai ratifioimiskirjansa, voi artiklan 2 kappaleen mukaan antaa tallettajalle kirjallisen selityksen, jonka mukaan se on valmis hyväksymään yleissopimuksen voimaantulon omalta osaltaan. Yleissopimus tulee tällaisen selityksen antajan osalta voimaan kuuden-tenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, kun vähintään kaksi tällaista selitystä on talletettu. Tällä monimutkaisella voimaantulomääräyksellä on haluttu varmistaa keskeisten OECD:n vientimaiden liittyminen sopimukseen heti alkuvaiheessa.

Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat keskenään sopineet pyrkivänsä saattamaan yleissopimuksen voimaan mahdollisimman pian, viimeistään 31.12.1998. Mikäli sopimus ei ole tuohon päivämäärään mennessä tullut voimaan, Suomi on valmis ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin saattaakseen yleissopimuksen osaltaan voimaan 15 artiklan 2 kappaleen nojalla.

Artiklassa 16 määrätään muutosten tekemisestä yleissopimukseen. Muutokset ovat mahdollisia vain kaikkien sopimuspuolten yhteisesti hyväksyminä. *Artikla 17* sisältää määräykset yleissopimuksesta luopumisesta.

2. Lakiehdotuksen perustelut

13 §. *Lahjuksen antaminen.* Pykälässä luetaan ne henkilöt, joihin kohdistuva lahjonta on lahjuksen antamisena rangaistavaa. Tällaisia henkilöitä ovat virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät, sotilaat ja Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevat.

Virkamies rikoslaissa tarkoitettussa mielessä määritellään rikoslain 2 luvun 12 §:ssä. Määritelmän mukaisena virkamiehenä voi tulla kysymykseen ainoastaan suomalainen virkamies, toisin sanoen henkilö, joka on palvelussuhteessa Suomen valtioon tai muuhun suomalaiseen julkisyhteisöön tai julkiseen laitokseen. Virkamiehenä rikoslaissa

tarkoitettussa mielessä ei pidetä kansanedustajaa edustajantehtävässään.

Euroopan yhteisöjen palveluksessa oleva määritellään rikoslain 16 luvun 20 §:ssä. Tällainen henkilö voi olla ulkomaalainenkin, mutta hänen on joka tapauksessa oltava pykälässä nimenomaisesti mainituin tavoin Euroopan yhteisöjen palveluksessa.

Koska rikoslain 16 luvun 13 § on siis soveltamisalaltaan lähtökohtaisesti kansallisesti rajoitettu ja kun soveltamisalan laajennuskin koskee ainoastaan Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevia, ehdotetaan pykälään lisättäväksi nimenomainen maininta ulkomaisesta virkamiehestä, jolloin pykälän soveltamisala laajenisi kattamaan yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitettujen henkilöt. Pykälässä mainitut tekotavat vastaavat artiklassa mainittuja, joten niiden osalta muutoksiin ei ole tarvetta. Ulkomaisen virkamiehen käsitettä ei määriteltäisi 13 §:ssä, vaan määritelmä ehdotetaan sijoitettavaksi luvun 20 §:ään, jossa jo nykyisellään on määriteltä Euroopan yhteisöjen palveluksessa oleva.

20 §. *Määritelmät.* Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi monikolliseksi ja pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka sisältää ulkomaisen virkamiehen määritelmän. Määritelmä olisi asiallisesti samansisältöinen kuin yleissopimuksen 1 artiklan 4 kappaleen kohdan a määritelmä. Ulkomaisella virkamiehellä tarkoitettaisiin henkilöä, joka vieraassa valtiossa on nimitetty tai valittu lainsäädännölliseen, hallinnolliseen tai oikeudelliseen virkaan tai tehtävään tai joka muuten hoitaa julkista tehtävää vieraan valtion puolesta taikka joka on julkisen kansainvälisen järjestön toimihenkilö tai edustaja.

Hallinnolliseen tai oikeudelliseen virkaan nimitetyllä tai valitulla tai muuten julkista tehtävää vieraan valtion puolesta hoitavalla tarkoitetaan vastaavaa henkilöpiiriä kuin rikoslain 2 luvun 12 §:ssä kotimaisten virkamiesten kohdalla. Julkista tehtävää vieraan valtion puolesta katsotaan hoitavan myös sellaisen henkilön, joka käyttää päätösvaltaa julkisessa yrityksessä eli sellaisessa yrityksessä, joka välittömästi tai välillisesti on valtion määräysvallan alainen. Käsite "vieras valtio" on ymmärrettävä siinä mielessä laajasti, että ulkomaisella virkamiehellä ei tarkoiteta yksinomaan toisen valtion palveluksessa olevia vaan — samoin kuin Suomessa — myös kuntien ja muiden julkisyhteisöjen ja julkisten laitosten palveluksessa työskenteleviä.

Lainsäädännölliseen tehtävään valitulla tarkoitetaan ensisijaisesti vieraan valtion kansanedustuslaitoksen jäsentä. Suomalainen kansanedustaja ei edustajantoimessaan ole rikoslaissa tarkoitettu virkamies, joten tältä osin ulkomaisen virkamiehen käsite on laajempi kuin kotimaisen virkamiehen käsite. Koska yleissopimus koskee vain aktiivista lahjontaa eli lahjuksen antamista, ei kotimaisen virkamiehen käsitteeseen ole tarvetta tehdä vastaavaa laajennusta. Lahjuksen ottamisen tekijäpiiri säilyy ennallaan eikä suomalaisen kansanedustajan asema ehdotetun muutoksen johdosta muutu.

Julkisella kansainvälisellä järjestöllä tarkoitetaan jokaista valtioiden, hallitusten tai toisten julkisten kansainvälisten järjestöjen muodostamaa kansainvälistä järjestöä riippumatta sen organisaatiomuodosta tai toimialasta. Julkisen kansainvälisen järjestön toimihenkilön tai edustajan käsite itse asiassa kattaisi myös pykälän 1 momentissa määritellyn Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevan, mutta koska 1 momentin yksityiskohtainen sanamuoto perustuu Euroopan unionin oikeus- ja sisäasioiden hallitustenvälisen yhteistyön piirissä valmisteltuihin Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista koskevaan yleissopimukseen liittyvään pöytäkirjaan ja korruptiota koskevaan yleissopimukseen, jotka ovat ainoastaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisiä instrumentteja, ei 1 momenttiin ehdoteta puututtavaksi. Lisäksi on otettava huomioon, että nyt kysymyksessä oleva OECD:n yleissopimus on tarkoitettu sovellettavaksi maailmanlaajuisesti, joten sen edellyttämät muutokset on kirjoitettava kansalliseen lainsäädäntöön hyvin yleisellä mutta mahdollisimman kattavalla tavalla.

3. Voimaantulo

Yleissopimus ei ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan. Se tulee voimaan kuudentenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, kun OECD:n kymmenestä suurimmasta vientimaasta sellaiset viisi valtiota, joiden yhteenlaskettu vienti edustaa vähintään 60 prosenttia kymmenen suurimman vientimaan yhteenlasketusta viennistä, on tallettanut hyväksymis- tai ratifioimiskirjansa. Ellei sopimus tämän määräyksen nojalla ole tullut voimaan 31 päivään joulukuuta 1998 mennessä, sopimuksen tuolloin ratifioinut allekirjoittaja voi sopimuksen tallettajalle annet-

tavalla kirjallisella selityksellä ilmoittaa hyväksyvänsä yleissopimuksen voimaantulon omalta osaltaan. Tällaisen selityksen antajan osalta sopimus tulee voimaan kuudentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun vähintään kaksi tällaista selitystä on talletettu. Mikäli sopimus ei ole tullut kansainvälisesti voimaan 31 päivään joulukuuta 1998 mennessä, Suomi on valmis antamaan tällaisen selityksen saattaakseen sopimuksen voimaan omalta osaltaan.

Laki rikoslain 16 luvun 13 ja 20 §:n muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana, kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 1999. Suomen on tarkoitus tallettaa yleissopimusta koskeva hyväksymiskirja mahdollisimman pian, kuitenkin siten, että yleissopimus tulisi Suomen osalta voimaan aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 1999. Tämä johtuu siitä, että 24 päivänä heinäkuuta 1998 annettu laki rikoslain muuttamisesta (563/1998), jota lakia tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi, tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999. Asetus nyt ehdotetun rikoslain 16 luvun 13 ja 20 §:n muuttamisesta koskevan lain voimaantulosta ja yleissopimuksen voimaan saattamisesta on tarkoitus antaa siten, että nyt ehdotettu rikoslain muutos ja yleissopimus tulevat valtionsisäisesti voimaan samanaikaisesti. Yleissopimuksen voimaansaattamisasetuksella voidaan määrätä yleissopimuksen 11 artiklassa tarkoitettua vastuuviranomaisesta tai -viranomaisista.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Hallitusmuodon 6 a § sisältää rikosoikeudellisen legaliteettiperiaatteen tärkeimmät ainesosat, joihin kuuluu vaatimus, jonka mukaan rikoksina rangaistavat teot on määriteltävä laissa. Tämä merkitsee sitä, että sellainen kansainvälinen velvoite, jolla Suomi sitoutuu kriminalisoimaan jonkin teon tai joitakin tekoja, kuuluu lainsäädännön alaan ja velvoitteelle tulee tämän vuoksi hankkia eduskunnan suostumus.

Yleissopimus sisältää useita tällaisia määräyksiä, jotka hallitusmuodon mukaan kuuluvat lainsäädännön alaan. Yleissopimuksessa tarkoitettun ulkomaiseen virkamieheen kohdistuvan lahjonnan säätäminen rangaistavaksi edellyttää muutoksia lahjontarikoksen tunnusmerkistöön rikoslaissa.

Vaikka Suomen lainsäädäntö on näin tarkoitettu saattaa vastaamaan yleissopimuksen velvoitteita, edellyttää yleissopimuksen hyväksyminen eduskunnan suostumusta, koska yleissopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Tämä vastaa perustuslakivaliokunnan lausunnossaan (PeVL 19/1995 vp) ilmaisemaa kantaa, jonka mukaan asiasisältöisiä voimaansaattamislakeja käytettäessä myös sopimuksen hyväksymisestä tulee päättää nimenomaisesti eduskunnassa.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Pariisissa 17 päivänä joulukuuta 1997 kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan ulkomaiisiin virkamiehiin kohdistuvan lahjonnan torjunnasta tehdyn yleissopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska yleissopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rikoslain 16 luvun 13 ja 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 16 luvun 13 §:n 1 momentti ja 20 §:n otsikko, sellaisina kuin ne ovat laissa 563/1998, sekä
lisätään 16 luvun 20 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 563/1998, uusi 2 momentti seuraavasti:

16 luku

20 §

Rikoksista viranomaisia vastaan

Määritelmät

13 §

Lahjuksen antaminen

Joka virkamiehelle, julkisyhteisön työntekijälle, sotilaille, Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevalle tai ulkomaiselle virkamiehelle lupaa, tarjoaa tai antaa tämän toiminnasta palvelussuhteessa asianomaiselle itselleen tai toiselle tarkoitetun lahjan tai muun edun, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan mainitun henkilön toimintaan palvelussuhteessa, on tuomittava *lahjuksen antamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Ulkomaisella virkamiehellä tarkoitetaan henkilöä, joka vieraassa valtiossa on nimitetty tai valittu lainsäädännölliseen, hallinnolliseen tai oikeudelliseen virkaan tai tehtävään tai joka muuten hoitaa julkista tehtävää vieraan valtion puolesta taikka joka on julkisen kansainvälisen järjestön toimihenkilö tai edustaja.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 28 päivänä elokuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Ole Norrback

Laki

rikoslain 16 luvun 13 ja 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 16 luvun 13 §:n 1 momentti ja 20 §:n otsikko, sellaisina kuin ne ovat laissa 563/1998, sekä
lisätään 16 luvun 20 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 563/1998, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 luku

Rikoksista viranomaisia vastaan

13 §

Lahjuksen antaminen

Joka virkamiehelle, julkisyhteisön työntekijälle *tai* sotilaille *taikka* Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevalle lupaa, tarjoaa tai antaa tämän toiminnasta palvelussuhteessa asianomaiselle itselleen tai toiselle tarkoitetun lahjan tai muun edun, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan mainitun henkilön toimintaan palvelussuhteessa, on tuomittava *lahjuksen antamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Joka virkamiehelle, julkisyhteisön työntekijälle, sotilaille, Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevalle *tai ulkomaiselle virkamiehelle* lupaa, tarjoaa tai antaa tämän toiminnasta palvelussuhteessa asianomaiselle itselleen tai toiselle tarkoitetun lahjan tai muun edun, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan mainitun henkilön toimintaan palvelussuhteessa, on tuomittava *lahjuksen antamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

20 §

Määritelmä

20 §

Määritelmät

Ulkomaisella virkamiehellä tarkoitetaan henkilöä, joka vieraassa valtiossa on nimetty tai valittu lainsäädännölliseen, hallinnolliseen tai oikeudelliseen virkaan tai tehtävään tai joka muuten hoitaa julkista tehtävää vieraan valtion puolesta taikka joka on julkisen kansainvälisen järjestön toimihenkilö tai edustaja.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

(Suomennos)

**KANSAINVÄLISISSÄ LIIKESUHTEISSA
TAPAHTUVAN ULKOMAISIIN
VIRKAMIEHIIN KOHDISTUVAN
LAHJONNAN TORJUNTAA KOSKEVA
YLEISSOPIMUS**

Johdanto

Sopimuspuolet, jotka ottavat huomioon, että lahjontaa ilmenee laajalti kansainvälisissä liikesuhteissa, mukaan luettuna kauppa ja investoinnit, mikä on vakava moraalinen ja poliittinen huolenaihe, heikentää hyvää hallintoa ja talouskehitystä ja vääristää kansainvälisiä kilpailuolosuhteita,

katsovat, että kaikki maat ovat yhdessä vastuussa kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan lahjonnan torjumisesta,

ottavat huomioon Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) neuvoston 23 päivänä toukokuuta 1997 hyväksymän kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan lahjonnan torjuntaa koskevan tarkistetun suosituksen, C(97)123/FINAL, jossa muun muassa vaaditaan tehokkaita toimenpiteitä ulkomaisten virkamiesten lahjonnan ehkäisemiseksi, estämiseksi ja torjumiseksi kansainvälisten liikesuhteiden yhteydessä, erityisesti tällaisen lahjonnan kriminalisoimiseksi tehokkaalla ja koordinoitulla tavalla ja suosituksessa sovitujen yhteisten perusedellytysten mukaisesti sekä kunkin maan lainkäyttöön liittyvien ja muiden oikeudellisten peruseräkkeiden mukaisesti,

suhtautuvat myönteisesti muuhun viime aikoina tapahtuneeseen kehitykseen, joka edistää kansainvälistä yhteisymmärrystä ja yhteistyötä virkamiesten lahjonnan torjumisessa, mukaan luettuna Yhdistyneiden kansakuntien, Maailmanpankin, Kansainvälisen valuuttarahaston, Maailman kauppajärjestön, Amerikan valtioiden järjestön, Euroopan neuvoston ja Euroopan unionin toiminta,

suhtautuvat myönteisesti yritysten, liikealan järjestöjen ja ammattiyhdistysten sekä

**CONVENTION ON COMBATING
BRIBERY OF FOREIGN PUBLIC
OFFICIALS IN INTERNATIONAL
BUSINESS TRANSACTIONS**

Preamble

The Parties,

Considering that bribery is a widespread phenomenon in international business transactions, including trade and investment, which raises serious moral and political concerns, undermines good governance and economic development, and distorts international competitive conditions;

Considering that all countries share a responsibility to combat bribery in international business transactions;

Having regard to the Revised Recommendation on Combating Bribery in International Business Transactions, adopted by the Council of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) on 23 May 1997, C(97)123/FINAL, which, *inter alia*, called for effective measures to deter, prevent and combat the bribery of foreign public officials in connection with international business transactions, in particular the prompt criminalisation of such bribery in an effective and co-ordinated manner and in conformity with the agreed common elements set out in that Recommendation and with the jurisdictional and other basic legal principles of each country;

Welcoming other recent developments which further advance international understanding and co-operation in combating bribery of public officials, including actions of the United Nations, the World Bank, the International Monetary Fund, the World Trade Organisation, the Organisation of American States, the Council of Europe and the European Union;

Welcoming the efforts of companies, business organisations and trade unions as well

muiden kansalaisjärjestöjen pyrkimyksiin torjua lahjontaa,

tunnustavat hallitusten merkityksen lahjusten ottamisen estämisessä yksityisiltä henkilöiltä ja yrityksiltä kansainvälisissä liikesuh-teissa,

tunnustavat, että edistysten saavuttaminen tällä alalla vaatii sekä kansallisen tason pon-nistuksia että monenvälistä yhteistyötä, val-vontaa ja seurantaa,

tunnustavat, että sopimuspuolten toimenpi-teiden vastaavuuden saavuttaminen on yleis-sopimuksen olennainen päämäärä, mikä edellyttää, että yleissopimus ratifioidaan il-man poikkeamia, jotka vaikuttaisivat tähän vastaavuuteen,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Ulkomaisen virkamiehen lahjontarikos

1. Kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin saattaakseen lainsäädäntönsä mukaisesti rangaistavaksi teoksi tahallisen oikeudettoman rahallisen tai muun edun tarjoamisen, lupaamisen tai antamisen suoraan tai välillisesti ulkomaiselle virkamiehelle, tämän virkamiehen omaan tai kolmannen osapuolen käyttöön tarkoituksena saada virkamies toimimaan tai pidättymään toimimas-ta virkatehtäviään hoitaessaan niin, että lahjuksen tarjoaja saavuttaisi tai säilyttäisi liike-toimintaan liittyviä tai muita sopimattomia etuuksia kansainvälisissä liikesuhteissa.

2. Kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että osalli-suus rikokseen, mukaan luettuna yllyttämi-nen ja avunanto tai ulkomaisen virkamiehen lahjonnan salliminen ovat rangaistavia tekoja. Ulkomaisen virkamiehen lahjonnan yritys ja salahanke ovat rangaistavia tekoja samas-sa laajuudessa kuin kyseisen sopimuspuolen virkamiehen lahjonnan yritys ja salahanke.

3. Jäljempänä "ulkomaisen virkamiehen lahjonnalla" tarkoitetaan tämän artiklan 1 ja 2 kappaleessa mainittuja rikoksia.

4. Tässä yleissopimuksessa:

a) "ulkomainen virkamies" tarkoittaa henkilöä, joka on nimitetty tai valittu vieraan valtion lainsäädännölliseen, hallinnolliseen tai oikeudelliseen virkaan, henkilöä, joka suorittaa julkista tehtävää vieraan valtion puolesta, mukaan luettuna julkiset laitokset ja yritykset, ja julkisen kansainvälisen järjes-

as other non-governmental organisations to combat bribery;

Recognising the role of governments in the prevention of solicitation of bribes from individuals and enterprises in international business transactions;

Recognising that achieving progress in this field requires not only efforts on a national level but also multilateral co-operation, monitoring and follow-up;

Recognising that achieving equivalence among the measures to be taken by the Parties is an essential object and purpose of the Convention, which requires that the Conven-tion be ratified without derogations affecting this equivalence;

Have agreed as follows:

Article 1

The Offence of Bribery of Foreign Public Officials

1. Each Party shall take such measures as may be necessary to establish that it is a criminal offence under its law for any per-son intentionally to offer, promise or give any undue pecuniary or other advantage, whether directly or through intermediaries, to a foreign public official, for that official or for a third party, in order that the official act or refrain from acting in relation to the performance of official duties, in order to obtain or retain business or other improper advantage in the conduct of international business.

2. Each Party shall take any measures necessary to establish that complicity in, including incitement, aiding and abetting, or authorisation of an act of bribery of a foreign public official shall be a criminal offence. Attempt and conspiracy to bribe a foreign public official shall be criminal offences to the same extent as attempt and conspiracy to bribe a public official of that Party.

3. The offences set out in paragraphs 1 and 2 above are hereinafter referred to as "bribery of a foreign public official".

4. For the purpose of this Convention:

a. "foreign public official" means any per-son holding a legislative, administrative or judicial office of a foreign country, whether appointed or elected; any person exercising a public function for a foreign country, including for a public agency or public enter-prise; and any official or agent of a public

tön toimihenkilöä tai edustajaa,

b) "vieras valtio" käsittää kaikki hallinnon tasot ja haarat, kansallisesta paikallisiin,

c) "toimia tai pidätyä toimimasta virassa" käsittää kaikenlaisen virka-aseman käytön riippumatta siitä, kuuluuko se virkamiehen toimivaltaan.

international organisation;

b. "foreign country" includes all levels and subdivisions of government, from national to local;

c. "act or refrain from acting in relation to the performance of official duties" includes any use of the public official's position, whether or not within the official's authorised competence.

2 artikla

Oikeushenkilöiden vastuu

Kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin oikeusperiaatteidensa mukaisesti oikeushenkilöiden vastuun toteuttamiseksi ulkomaiseen virkamieheen kohdistuvan lahjonnan osalta.

3 artikla

Seuraamukset

1. Rikosoikeudellisten rangaistusten ulkomaisen virkamiehen lahjonnasta on oltava tehokkaita, tekoon oikeassa suhteessa ja riittäviä. Rangaistusten on oltava verrattavissa niihin, joita sovelletaan sopimuspuolen oman virkamiesten lahjontaan, ja luonnollisten henkilöiden osalta niihin on sisällyttävä vapausrangaistus, joka on riittävä tehokkaan keskinäisen oikeusavun ja rikosentekijän luovuttamisen mahdollistamiseksi.

2. Mikäli sopimuspuolen oikeusjärjestelmässä oikeushenkilöillä ei ole rikosoikeudellista vastuuta, kyseinen sopimuspuoli varmistaa, että ulkomaisen virkamiehen lahjonnasta kohdistetaan oikeushenkilöihin tehokkaita, tekoon oikeassa suhteessa olevia ja riittäviä muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia, mukaan luettuna rahalliset seuraamukset.

3. Kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin varmistukseksi, että lahjus ja ulkomaisen virkamiehen lahjonnalla saavutettu hyöty tai tällaista hyötyä vastaava omaisuus voidaan takavarikoida ja määrätä menetettäväksi tai että käytettävissä on vaikutuksiltaan vastaavia rahallisia seuraamuksia.

4. Kukin sopimuspuoli harkitsee mahdollisuutta määrätä siviilioikeudellisia tai hallinnollisia lisäseuraamuksia henkilölle, jolle voidaan määrätä rangaistus ulkomaisen virkamiehen lahjonnasta.

Article 2

Responsibility of Legal Persons

Each Party shall take such measures as may be necessary, in accordance with its legal principles, to establish the liability of legal persons for the bribery of a foreign public official.

Article 3

Sanctions

1. The bribery of a foreign public official shall be punishable by effective, proportionate and dissuasive criminal penalties. The range of penalties shall be comparable to that applicable to the bribery of the Party's own public officials and shall, in the case of natural persons, include deprivation of liberty sufficient to enable effective mutual legal assistance and extradition.

2. In the event that, under the legal system of a Party, criminal responsibility is not applicable to legal persons, that Party shall ensure that legal persons shall be subject to effective, proportionate and dissuasive non-criminal sanctions, including monetary sanctions, for bribery of foreign public officials.

3. Each Party shall take such measures as may be necessary to provide that the bribe and the proceeds of the bribery of a foreign public official, or property the value of which corresponds to that of such proceeds, are subject to seizure and confiscation or that monetary sanctions of comparable effect are applicable.

4. Each Party shall consider the imposition of additional civil or administrative sanctions upon a person subject to sanctions for the bribery of a foreign public official.

4 artikla

Lainkäyttövalta

1. Kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin ulottaakseen lainkäyttövaltansa ulkomaiseen virkamieheen kohdistuvaan lahjontarikokseen, kun rikos tehdään kokonaan tai osaksi sen alueella.

2. Kukin sopimuspuoli, jonka lainkäyttövaltaan kuuluu omien kansalaisten syytteenpano ulkomailla tehdyistä rikoksista, ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin ulottaakseen lainkäyttövaltansa ulkomaiseen virkamieheen kohdistuvaan lahjontarikokseen samojen periaatteiden mukaisesti.

3. Kun tässä yleissopimuksessa tarkoitettu väitetty rikos kuuluu useamman kuin yhden sopimuspuolen lainkäyttövaltaan, kyseiset sopimuspuolet yhden niistä niin pyytäessä neuvottelevat keskenään päättääkseen siitä, minkä sopimuspuolen lainkäyttövaltaan syytteenpano tarkoituksenmukaisimmin kuuluu.

4. Kukin sopimuspuoli tutkii, onko sen nykyinen lainkäyttövallan perusta tehokas ulkomaisten virkamiesten lahjonnan torjumiseksi ja ellei näin ole, sopimuspuoli ryhtyy korjaaviin toimenpiteisiin.

5 artikla

Täytäntöönpano

Ulkomaiseen virkamieheen kohdistuneen lahjontarikoksen esitutkinta ja syytteenpano tapahtuu kunkin sopimuspuolen soveltamien säännösten ja periaatteiden mukaisesti. Esitutkintaan ja syytteenpanoon eivät saa vaikuttaa kansalliset taloudelliset edut, toimenpiteiden mahdollinen vaikutus asianomaisen sopimuspuolen ja toisen valtion välisiin suhteisiin tai kyseessä olevien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden henkilöllisyys.

6 artikla

Vanhentumisajat

Ulkomaiseen virkamieheen kohdistuvaan lahjontarikokseen sovellettavien vanhentumisaikojen on oltava riittävän pitkiä esitutinnan ja syytteenpanon suorittamiseksi.

Article 4

Jurisdiction

1. Each Party shall take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the bribery of a foreign public official when the offence is committed in whole or in part in its territory.

2. Each Party which has jurisdiction to prosecute its nationals for offences committed abroad shall take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction to do so in respect of the bribery of a foreign public official, according to the same principles.

3. When more than one Party has jurisdiction over an alleged offence described in this Convention, the Parties involved shall, at the request of one of them, consult with a view to determining the most appropriate jurisdiction for prosecution.

4. Each Party shall review whether its current basis for jurisdiction is effective in the fight against the bribery of foreign public officials and, if it is not, shall take remedial steps.

Article 5

Enforcement

Investigation and prosecution of the bribery of a foreign public official shall be subject to the applicable rules and principles of each Party. They shall not be influenced by considerations of national economic interest, the potential effect upon relations with another State or the identity of the natural or legal persons involved.

Article 6

Statute of Limitations

Any statute of limitations applicable to the offence of bribery of a foreign public official shall allow an adequate period of time for the investigation and prosecution of this offence.

7 artikla

Rahanpesu

Kukin sopimuspuoli, joka on määritellyt kotimaisen virkamiehen lahjonnan esirikokseksi rahanpesua koskevan lainsäädännön soveltamista varten tekee näin myös ulkomaiseen virkamieheen kohdistuvan lahjontarikoksen osalta samoin ehdoin, riippumatta lahjontarikoksen tekopaikasta.

8 artikla

Kirjanpitorikokset

1. Torjuakseen ulkomaisten virkamiesten lahjontaa tehokkaasti, kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin kirjanpitoa, tuloslaskelmia ja taseita sekä tilinpäätösjä tilintarkastusvaatimuksia koskevan lainsäädäntönsä ja määräystensä puitteissa estääkseen sen, että kyseisen lainsäädännön ja määräysten alaiset yritykset luovat kirjanpidon ulkopuolisia tilejä, tekevät kirjanpidon ulkopuolisia tai riittämättömästi tunnistettavia liiketapahtumia, kirjaavat olemattomia kuluja ja sellaisia velkoja, joiden kohde on ilmoitettu virheellisesti, tai käyttävät väärä asiakirjoja, tarkoituksenaan lahjoa ulkomaisia virkamiehiä tai peittää sellainen lahjonta.

2. Kukin sopimuspuoli määrää tehokkaat, tekoon oikeassa suhteessa olevat ja riittävät siviilioikeudelliset, hallinnolliset tai rikosoikeudelliset seuraamukset tällaisista yritysten kirjanpitoon, tileihin sekä tuloslaskelmiin ja taseisiin liittyvistä poisjättämisistä ja väärennöksistä.

9 artikla

Keskinäinen oikeusapu

1. Kukin sopimuspuoli antaa lainsäädäntönsä ja asiaan liittyvien valtiosopimusten ja järjestelyjen mukaisesti toiselle sopimuspuolelle mahdollisimman nopeaa ja tehokasta oikeusapua sopimuspuolen käynnistämässä tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien rikosten esitutkinnassa ja oikeudenkäyntimenettelyssä sekä tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa muissa kuin rikosoikeudellisissa toimenpiteissä, joi-

Article 7

Money Laundering

Each Party which has made bribery of its own public official a predicate offence for the purpose of the application of its money laundering legislation shall do so on the same terms for the bribery of a foreign public official, without regard to the place where the bribery occurred.

Article 8

Accounting

1. In order to combat bribery of foreign public officials effectively, each Party shall take such measures as may be necessary, within the framework of its laws and regulations regarding the maintenance of books and records, financial statement disclosures, and accounting and auditing standards, to prohibit the establishment of off-the-books accounts, the making of off-the-books or inadequately identified transactions, the recording of non-existent expenditures, the entry of liabilities with incorrect identification of their object, as well as the use of false documents, by companies subject to those laws and regulations, for the purpose of bribing foreign public officials or of hiding such bribery.

2. Each Party shall provide effective, proportionate and dissuasive civil, administrative or criminal penalties for such omissions and falsifications in respect of the books, records, accounts and financial statements of such companies.

Article 9

Mutual Legal Assistance

1. Each Party shall, to the fullest extent possible under its laws and relevant treaties and arrangements, provide prompt and effective legal assistance to another Party for the purpose of criminal investigations and proceedings brought by a Party concerning offences within the scope of this Convention and for non-criminal proceedings within the scope of this Convention brought by a Party against a legal person. The requested Party

hin sopimuspuoli on ryhtynyt oikeushenkilöä vastaan. Oikeusapupyynnön vastaanottanut sopimuspuoli ilmoittaa viipymättä pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle lisätiedoista tai asiakirjoista, joita tarvitaan oikeusapupyynnön tueksi ja pyydettyä oikeusapupyynnön käsittelytilanteesta ja lopputuloksesta.

2. Kun sopimuspuoli asettaa kaksoisrangaistavuuden keskinäisen oikeusavun edellytykseksi, katsotaan kaksoisrangaistavuuden olevan olemassa, jos oikeusapupyynnössä tarkoitettu teko kuuluu tämän yleissopimuksen soveltamisalaan.

3. Sopimuspuoli ei kieltäydy pankkisalaisuuden perusteella antamasta keskinäistä oikeusapua rikosasioissa, jotka kuuluvat tämän yleissopimuksen soveltamisalaan.

10 artikla

Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen

1. Ulkomaisen virkamiehen lahjonta on sopimuspuolten lainsäädännössä ja sopimuspuolten välisissä luovutussovituksissa katsottava sellaiseksi rikokseksi, jonka johdosta rikoksentehtyjä voidaan luovuttaa.

2. Jos sopimuspuoli, joka asettaa luovutussovituksen olemassaolon luovuttamisen edellytykseksi, ottaa vastaan luovutuspyynnön toiselta sopimuspuolelta, jonka kanssa sillä ei ole luovutussovitusta, se voi pitää tätä yleissopimusta luovuttamisen oikeusperusteena ulkomaisen virkamiehen lahjontarikoksen osalta.

3. Kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että se voi joko luovuttaa kansalaisiaan tai panna kansalaisiaan syytteeseen ulkomaisen virkamiehen lahjonnasta. Sopimuspuoli, joka luovutuspyynnöstä huolimatta kieltäytyy luovuttamasta henkilöä ulkomaisen virkamiehen lahjonnan johdosta yksinomaan sillä perusteella, että kyseinen henkilö on sen kansalainen, saattaa asian toimivaltaisten viranomaisensa käsiteltäväksi syytetoimia varten.

4. Ulkomaisen virkamiehen lahjonnan johdosta tapahtuvaan luovuttamiseen sovelletaan kunkin sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön sekä soveltuvien valtiosopimusten ja järjestelyjen määräyksiä. Kun sopimuspuoli asettaa kaksoisrangaistavuuden luovuttamisen edellytykseksi, tämä edellytys katsotaan täytetyksi, jos teko, jonka johdosta luovuttamista pyydetään, kuuluu tämän yleissopimuksen 1 artiklan soveltamisalaan.

shall inform the requesting Party, without delay, of any additional information or documents needed to support the request for assistance and, where requested, of the status and outcome of the request for assistance.

2. Where a Party makes mutual legal assistance conditional upon the existence of dual criminality, dual criminality shall be deemed to exist if the offence for which the assistance is sought is within the scope of this Convention.

3. A Party shall not decline to render mutual legal assistance for criminal matters within the scope of this Convention on the ground of bank secrecy.

Article 10

Extradition

1. Bribery of a foreign public official shall be deemed to be included as an extraditable offence under the laws of the Parties and the extradition treaties between them.

2. If a Party which makes extradition conditional on the existence of an extradition treaty receives a request for extradition from another Party with which it has no extradition treaty, it may consider this Convention to be the legal basis for extradition in respect of the offence of bribery of a foreign public official.

3. Each Party shall take any measures necessary to assure either that it can extradite its nationals or that it can prosecute its nationals for the offence of bribery of a foreign public official. A Party which declines a request to extradite a person for bribery of a foreign public official solely on the ground that the person is its national shall submit the case to its competent authorities for the purpose of prosecution.

4. Extradition for bribery of a foreign public official is subject to the conditions set out in the domestic law and applicable treaties and arrangements of each Party. Where a Party makes extradition conditional upon the existence of dual criminality, that condition shall be deemed to be fulfilled if the offence for which extradition is sought is within the scope of Article 1 of this Convention.

11 artikla

Vastuuviranomaiset

Tämän yleissopimuksen 4 artiklan 3 kapaleessa tarkoitettuja neuvotteluja, 9 artiklassa tarkoitettua keskinäistä oikeusapua ja 10 artiklassa tarkoitettua rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista varten kukin sopimuspuoli ilmoittaa OECD:n pääsihteerille viranomaisen tai viranomaiset, jotka vastaavat pyyntöjen esittämisestä ja vastaanottamisesta, ja jotka huolehtivat yhteydenpidosta näissä asioissa kyseisen sopimuspuolen osalta, tämän vaikuttamatta muihin sopimuspuolten välisiin järjestelyihin.

12 artikla

Valvonta ja seuranta

Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä järjestelmällisen seurantaohjelman toteuttamisessa tämän yleissopimuksen täysimääräisen toimeenpanon valvontaa ja edistämistä varten. Elleivät sopimuspuolet yksimielisesti toisin sovi, yhteistyö tapahtuu OECD:n kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvaa lahjontaa käsittelevässä työryhmässä sen toimiohjeiden mukaisesti, tai työryhmän mahdollisessa seuraajaelimessä tämän seuraajaelimen toimiohjeiden mukaisesti, ja sopimuspuolet vastaavat ohjelman kustannuksista kyseiseen toimielimeen sovellettavien määräysten mukaisesti.

13 artikla

Allekirjoittaminen ja liittyminen

1. Voimaantuloonsa saakka tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten OECD:n jäsenille ja sellaisille OECD:n ulkopuolisille tahoille, jotka on kutsuttu osallistumaan täysimääräisesti OECD:n kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvaa lahjontaa käsittelevän työryhmän toimintaan.

2. Voimaantulonsa jälkeen tämä yleissopimus on avoinna liittymistä varten yleissopimuksen ulkopuolisille tahoille, jotka ovat OECD:n jäseniä tai jotka osallistuvat täysimääräisesti kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvaa lahjontaa käsittelevän työryhmän tai sen seuraajaelimen toimintaan. Kunkin tällaisen tahon osalta tämä yleissopimus tu-

Article 11

Responsible Authorities

For the purposes of Article 4, paragraph 3, on consultation, Article 9, on mutual legal assistance and Article 10, on extradition, each Party shall notify to the Secretary-General of the OECD an authority or authorities responsible for making and receiving requests, which shall serve as channel of communication for these matters for that Party, without prejudice to other arrangements between Parties.

Article 12

Monitoring and Follow-up

The Parties shall co-operate in carrying out a programme of systematic follow-up to monitor and promote the full implementation of this Convention. Unless otherwise decided by consensus of the Parties, this shall be done in the framework of the OECD Working Group on Bribery in International Business Transactions and according to its terms of reference, or within the framework and terms of reference of any successor to its functions, and Parties shall bear the costs of the programme in accordance with the rules applicable to that body.

Article 13

Signature and Accession

1. Until its entry into force, this Convention shall be open for signature by OECD members and by non-members which have been invited to become full participants in its Working Group on Bribery in International Business Transactions.

2. Subsequent to its entry into force, this Convention shall be open to accession by any non-signatory which is a member of the OECD or has become a full participant in the Working Group on Bribery in International Business Transactions or any successor to its functions. For each such non-signatory, the Convention shall enter into force

lee voimaan kuudentenakymmenentenä päivänä sen liittymiskirjan tallettamispäivän jälkeen.

14 artikla

Ratifiointi ja tallettaja

1. Allekirjoittajien on hyväksyttävä tai ratifioitava tämä yleissopimus lainsäädäntönsä mukaisesti.

2. Hyväksymis-, ratifioimis- tai liittymiskirjat talletetaan OECD:n pääsihteerin huostaan, joka toimii tämän yleissopimuksen tallettajana.

15 artikla

Voimaantulo

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kuudentenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, johon mennessä viisi niistä kymmenestä valtiosta, joilla liitteenä olevan tilaston mukaan on kymmenen suurinta vientiosuutta ja joiden yhteenlaskettu vienti edustaa vähintään 60 prosenttia näiden kymmenen maan yhteenlasketusta kokonaisviennistä, ovat tallettaneet hyväksymis- tai ratifioimiskirjansa. Kunkin sellaisen allekirjoittajan osalta, joka tallettaa asiakirjansa tällaisen voimaantulon jälkeen, yleissopimus tulee voimaan kuudentenakymmenentenä päivänä kyseisen asiakirjan tallettamisen jälkeen.

2. Jos yleissopimus ei ole tullut tämän artiklan 1 kappaleen nojalla voimaan 31 päivään joulukuuta 1998 mennessä, allekirjoittaja, joka on tallettanut hyväksymis- tai ratifioimiskirjansa voi antaa tallettajalle kirjallisen selityksen, jonka mukaan se on valmis hyväksymään tämän yleissopimuksen voimaantulon tämän 2 kappaleen nojalla. Yleissopimus tulee voimaan sellaisen allekirjoittajan osalta kuudentenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, johon mennessä vähintään kaksi allekirjoittajaa on tallettanut sellaisen selityksen. Kunkin sellaisen allekirjoittajan osalta, joka tallettaa selityksensä tällaisen voimaantulon jälkeen, yleissopimus tulee voimaan kuudentenakymmenentenä päivänä tallettamispäivän jälkeen.

on the sixtieth day following the date of deposit of its instrument of accession.

Article 14

Ratification and Depositary

1. This Convention is subject to acceptance, approval or ratification by the Signatories, in accordance with their respective laws.

2. Instruments of acceptance, approval, ratification or accession shall be deposited with the Secretary-General of the OECD, who shall serve as Depositary of this Convention.

Article 15

Entry into Force

1. This Convention shall enter into force on the sixtieth day following the date upon which five of the ten countries which have the ten largest export shares set out in the annexed document, and which represent by themselves at least sixty per cent of the combined total exports of those ten countries, have deposited their instruments of acceptance, approval, or ratification. For each Signatory depositing its instrument after such entry into force, the Convention shall enter into force on the sixtieth day after deposit of its instrument.

2. If, after 31 December 1998, the Convention has not entered into force under paragraph 1 above, any Signatory which has deposited its instrument of acceptance, approval or ratification may declare in writing to the Depositary its readiness to accept entry into force of this Convention under this paragraph 2. The Convention shall enter into force for such a Signatory on the sixtieth day following the date upon which such declarations have been deposited by at least two Signatories. For each Signatory depositing its declaration after such entry into force, the Convention shall enter into force on the sixtieth day following the date of deposit.

16 artikla

Muuttaminen

Sopimuspuoli voi ehdottaa tämän yleissopimuksen muuttamista. Ehdotettu muutos toimitetaan tallettajalle, joka välittää sen muille sopimuspuolille vähintään kuusikymmentä päivää ennen sopimuspuolten kokouksen koolle kutsumista ehdotetun muutoksen tarkastelua varten. Sopimuspuolten yksimielisesti hyväksymä muutos, tai muulla sopimuspuolten yksimielisesti päättämällä tavalla hyväksytty muutos, tulee voimaan kuusikymmentä päivää kaikkien sopimuspuolten ratifioimis- tai hyväksymiskirjojen tallettamisen jälkeen tai muissa sellaisissa olosuhteissa, jotka sopimuspuolet voivat täsmentää hyväksyessään muutoksen.

17 artikla

Luopuminen

Sopimuspuoli voi luopua tästä yleissopimuksesta ilmoittamalla siitä kirjallisesti tallettajalle. Tällainen luopuminen tulee voimaan vuoden kuluttua ilmoituksen vastaanottamispäivästä. Luopumisen jälkeen yhteistyö jatkuu sopimuspuolten ja luopuneen sopimuspuolen välillä kaikkien sellaisten oikeusapua tai rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien pyyntöjen osalta, jotka on tehty ennen luopumisen voimaantuloapäivää ja jotka ovat edelleen vireillä.

Tehty Pariisissa 17 päivänä joulukuuta tuhatyhdeksänsataayhdeksänkymmentäseitsemän englannin- ja ranskankielisinä alkupe-
räiskappaleina, joiden kummankin teksti on yhtä todistusvoimainen.

Article 16

Amendment

Any Party may propose the amendment of this Convention. A proposed amendment shall be submitted to the Depositary which shall communicate it to the other Parties at least sixty days before convening a meeting of the Parties to consider the proposed amendment. An amendment adopted by consensus of the Parties, or by such other means as the Parties may determine by consensus, shall enter into force sixty days after the deposit of an instrument of ratification, acceptance or approval by all of the Parties, or in such other circumstances as may be specified by the Parties at the time of adoption of the amendment.

Article 17

Withdrawal

A Party may withdraw from this Convention by submitting written notification to the Depositary. Such withdrawal shall be effective one year after the date of the receipt of the notification. After withdrawal, co-operation shall continue between the Parties and the Party which has withdrawn on all requests for assistance or extradition made before the effective date of withdrawal which remain pending.

Done in Paris this seventeenth day of December, Nineteen Hundred and Ninety-Seven in the French and English languages, each text being equally authentic.

LIITE

ANNEX

DAFFE/IME/BR(97)18/FINAL

DAFFE/IME/BR(97)18/FINAL

OECD:N VIENTITILASTO

STATISTICS ON OECD EXPORTS

	OECD-MAIDEN VIENTI		
	1990—1996 US\$ milj.	1990— 1996 %	1990— 1996 %
		koko OECD	10 suurinta
Yhdysvallat	287 118	15,9 %	19,7 %
Saksa	254 746	14,1 %	17,5 %
Japani	212 665	11,8 %	14,6 %
Ranska	138 471	7,7 %	9,5 %
Yhdistynyt Kuningaskunta	121 258	6,7 %	8,3 %
Italia	112 449	6,2 %	7,7 %
Kanada	91 215	5,1 %	6,3 %
Korea(1)	81 364	4,5 %	5,6 %
Alankomaat	81 264	4,5 %	5,6 %
Belgia- Luxemburg	78 598	4,4 %	5,4 %
10 suurinta vienti- maata yhteensä ..	1 459 148	81,0 %	100 %
Espanja	42 469	2,4 %	
Sveitsi	40 395	2,2 %	
Ruotsi	36 710	2,0 %	
Meksiko (1)	34 233	1,9 %	
Australia	27 194	1,5 %	
Tanska	24 145	1,3 %	
Itävalta*	22 432	1,2 %	
Norja	21 666	1,2 %	
Irlanti	19 217	1,1 %	
Suomi	17 296	1,0 %	
Puola (1)**	12 652	0,7 %	
Portugali	10 801	0,6 %	
Turkki*	8 027	0,4 %	
Unkari**	6 795	0,4 %	
Uusi Seelanti	6 663	0,4 %	
Tsekin tasavalta***	6 263	0,3 %	
Kreikka*	4 606	0,3 %	
Islanti	949	0,1 %	
OECD yhteensä ..	1 801 661	100 %	

	OECD EXPORTS		
	1990—1996 US\$ million	1990— 1996 %	1990— 1996 %
		of Total OECD	of 10 largest
United States	287 118	15,9 %	19,7 %
Germany	254 746	14,1 %	17,5 %
Japan	212 665	11,8 %	14,6 %
France	138 471	7,7 %	9,5 %
United Kingdom	121 258	6,7 %	8,3 %
Italy	112 449	6,2 %	7,7 %
Canada	91 215	5,1 %	6,3 %
Korea(1)	81 364	4,5 %	5,6 %
Netherlands	81 264	4,5 %	5,6 %
Belgium- Luxembourg	78 598	4,4 %	5,4 %
Total			
10 largest	1 459 148	81,0 %	100 %
Spain	42 469	2,4 %	
Switzerland	40 395	2,2 %	
Sweden	36 710	2,0 %	
Mexico (1)	34 233	1,9 %	
Australia	27 194	1,5 %	
Denmark	24 145	1,3 %	
Austria*	22 432	1,2 %	
Norway	21 666	1,2 %	
Ireland	19 217	1,1 %	
Finland	17 296	1,0 %	
Poland (1)**	12 652	0,7 %	
Portugal	10 801	0,6 %	
Turkey*	8 027	0,4 %	
Hungary**	6 795	0,4 %	
New Zealand	6 663	0,4 %	
Czech Republic***	6 263	0,3 %	
Greece*	4 606	0,3 %	
Iceland	949	0,1 %	
Total OECD	1 801 661	100 %	

Huomautukset:

Notes:

* 1990—1995; ** 1991—1996; *** 1993—1996

* 1990—1995; ** 1991—1996; *** 1993—1996

Lähde: OECD, (1) IMF

Source: OECD, (1) IMF

Belgia ja Luxemburg: Belgian ja Luxemburgin osalta on saatavilla ainoastaan molempien maiden yhdistettyjä kauppatilastoja. Mikäli joko Belgia tai Luxemburg tallettaa hyväksymis- tai ratifioimiskirjansa tai sekä Belgia että Luxemburg tallettavat hyväksymis- tai ratifioimiskirjansa, katsotaan yleissopimuksen 15 artiklan 1 kappaleen soveltamisen kannalta, että yksi maista, joilla on kymmenen suurinta vientiosuutta, on tallettanut asiakirjansa, ja molempien maiden yhteenlaskettu vienti lasketaan mukaan siihen 60 prosenttiin niiden kymmenen maan yhteenlasketusta kokonaisviennistä, joka on edellytyksenä tämän määrärauksen nojalla tapahtuvalle voimaantulolle.

Concerning Belgium-Luxembourg: Trade statistics for Belgium and Luxembourg are available only on a combined basis for the two countries. For purposes of Article 15, paragraph 1 of the Convention, if either Belgium or Luxembourg deposits its instrument of acceptance, approval or ratification, or if both Belgium and Luxembourg deposit their instruments of acceptance, approval or ratification, it shall be considered that one of the countries which have the ten largest exports shares has deposited its instrument and the joint exports of both countries will be counted towards the 60 percent of combined total exports of those ten countries, which is required for entry into force under this provision.

